

Asia: VN/23338/2020-YM-1; YM034:00/2018

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi arviointiperusteista sen määrittämiseksi milloin betonimurske lakkaa olemasta jätettä

Yleiset kommentit asetusluonnoksesta ja/tai muuta huomautettavaa

Tähän voitte kirjoittaa yleiset kommentinne asetusluonnoksesta ja /tai muuta huomautettavaa

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) näkemyksen mukaan kierrätysmateriaalien jalostamista, tuotekehitystä ja asi-anmukaista käyttöä on tarpeen edistää ja materiaalien käytön kriteerejä kehittää. Uudenmaan ELY-keskus esittää, että asetuksen valmistelussa kiinnitetään huomiota vielä erityisesti kolmeen seikkaan: selkeytetään valvontaviranomaisten rooleja ja vastuita tuotesääntelyn ja ympäristönsuojelu- ja jätelainsäädännön rajapinnoissa, pyritään ehkäisemään betonimurskeen korkean pH-arvon haitallisia vaikutuksia ympäristöön sekä arvioidaan uudelleen betonimurskeen sisältämien epäpuhtauksien kriteerit.

Asetusluonnoksen ja sen perustelumuiiston perusteella jää epäselväksi, miten sovitetaan yhteen ympäristönsuojelulain (527/2014) ja jätelain (646/2011) mukaisen valvonnan ja tuotelainsäädännön edellyttämä valvonta, ja miten valvontaviranomaisten roolit ja vastuut jakautuvat eri viranomaisten kesken. Asetusluonnoksesta voi saada käsityksen, että ympäristönsuojelulain mukainen viranomainen tekisi asetuksen ja sen mukaisten tuotteiden valmistuksen ja näin ollen myös tuotelainsäädäntöön kuuluvien kriteerien valvontaa. Uudenmaan ELY-keskus esittää, että asetuksen mukaisen toiminnan valvontaviranomaisten rooleja ja vastuita vielä selkeytetään ja tuotesäännösten, kuten tuotteen valmistuksen, laadunvalvonnan ja oikeanlaisen käytön valvonnasta vastaavat viranomaiset määritellään.

Asetusluonnoksen perustelumuiiston perusteella asetuksen ympäristövaikutuksia on arvioitu puutteellisesti vesistöjen ja pohjavesien suojelun näkökulmasta. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lainvalmistelussa tulee arvioida lainmuutoksen vaikutukset tilanteissa, joissa tuotteeksi muodostunutta betonimursketta käytetään maarakennuskäyttöön vesistökohteiden läheisyydessä tai laajamittaisesti siten, että betonimurskeen kanssa kosketuksissa olevat vedet pääsevät kulkeutumaan pohjavesiin tai luonnon- tai kalastoarvoiltaan herkkiin pintavesiin. Tarvittaessa betonimurskeen jalostamista ja tuotekehittelyä on jatkettava siten, että tuotteena

markkinoille saatettavaa betonimursketta voisi käyttää maarakentamisessa ilman rajoitteita ympäristö- tai terveysvaaraa tai -haittaa aiheuttamatta.

Asetusluonnoksen perustelumuistion mukaan ympäristönsuojelun valvontaviranomaisen työmäärä vähenisi, kun betonimurskeen jatkokäyttöön ei sovellettaisi ympäristönsuojelulainsäädäntöä. Uudenmaan ELY-keskuksen käsitys on, että ympäristönsuojelulainsäädäntöä sovelletaan mihin tahansa toimintaan, jos toiminnan seurauksena aiheutuu ympäristön pilaantumista. Asetusluonnoksen mukaan jätteen luokittelun päättymisen jälkeen betoni- murskeen käytölle ei olisi sitovia rajoituksia esimerkiksi herkkien vesistökohteiden läheisyydessä tai suurina määrinä alueilla, joiden hulevedet johdetaan pintavesiin. Betonimurskeen rajoittamattomalla käytöllä on ylipäättään riski lisätä tarpeettoman betonimurskerakentamisen määrää sellaisilla alueilla, joilla betonijätettä muodostuu enemmän kuin sille on todellisia käyttökohteita. Uudenmaan ELY-keskus arvioi, että tällainen tilanne on etenkin Uudellamaalla. Tarpeeton rakentaminen voi aiheuttaa ympäristön pilaantumista, minkä merkitys tulisi arvioida asetuksen valmistelun yhteydessä.

Uudenmaan ELY-keskuksen MARA-asetuksen (VNA 843/2017) valvonnan yhteydessä on tullut ilmi pitkäkestoisia haitallisia vaikutuksia alueilla, joiden maarakentamisessa on käytetty suuria määriä betonimursketta MARA-asetuksen reunaehtojen mukaisesti, mutta jotka sijaitsevat herkan vastaanottavan vesistön valuma-alueella. Vesistön seurannassa on havaittu veden pH-arvon pysyvän koholla (9–10) useita vuosia toteutettujen hyödyntämisten jälkeenkin. Kohonnut pH voi myös vaikuttaa muiden haitta-aineiden, mm. metallien käyttäytymiseen ja liukoisuuteen, jolloin murskeen käytössä tulisi osata ottaa huomioon käytön olosuhteet kattavasti ja erityistä ammattiosaamista hyödyntäen. Haitta-aineilla ja kohonneella pH-arvolla voi olla haitallisia vaikutuksia vesieliöstöön, kuten kalastoon, pohjaeläimiin, planktoniin ja kasvillisuuteen. Vaikutukset voivat olla erityisen haitallisia esimerkiksi kalastoarvoiltaan tärkeissä ja kunnostetuissa puroissa. Myöskään valtioneuvoston asetuksen 1022/2006 mukaiset haitallisten aineiden ympäristölaatu- normit eivät saa ylittyä vesistöissä. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lähtökohtana ei voi olla, että murskeen käytön aiheuttamat vaikutukset neutraloituisivat luonnossa tai muuttuisivat haitattomiksi, vaan murskeen läpi suotautuvan veden tulisi olla jo lähtökohtaisesti haitatonta sen päätyessä ympäristöön.

Pohjaveden laadussa muutokset tapahtuvat hitaasti ja muutos todetaan todennäköisimmin vedenkäyttäjän havaintojen tai tarkkailun perusteella. Vedenlaadun muutoksen takia pohjavesi voi olla pitkään tai lopullisesti käyttötarkoitukseen sopimatonta. Muutokset veden happamuudessa voivat aiheuttaa maaperässä sitoutuneiden yhdisteiden liukoisuuden lisääntymistä, joten esimerkiksi arseenivyhäykeillä betonimurskeen käytön ei tulisi olla mahdollista. Alueellisten käyttörajoitteiden valvominen ei kuitenkaan sovellu ympäristönsuojelun jälkivalvontaan.

Asetusehdotuksen perustelumuistioluonnoksessa on esitetty, että pohjavedet ovat maassamme luontaisesti jonkin verran happamia. Siten betonimurskeesta tehdyn rakenteen läpi suotautuva vesi neutraloituu nopeasti luontaisesti lievästi happamassa maaperä- ja pohjavesiympäristössä. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan betonimurskeen läpi suotautuvan veden haitallisten vaikutusten poistaminen ei voi perustua luontaisesti happaman ympäristön

puskuroivaan ominaisuuteen. Happamuuden muutoksen pitkäaikaisvaikutus pohjaveden laatuun tulisi arvioida tapauskohtaisesti aina, kun vaikutukset kohdistuvat vedenhankintaan soveltuvaan pohjavesimuodostumaan.

Asetusehdotuksen mukaisesti toimittuna riskinä on, että vaikutukset herkkiin vesistökohteisiin ja pohjavesiin havaitaan vasta vahinkojen tapahduttua ja työmäärä suunnitelmallisesta ja ennakoitavasta ennakkovalvonnasta siirtyy hankalasti ennakoitavaan ja resursoitavaan ympäristönsuojelun jälkivalvontaan sekä poliisille. Ympäristölle haitallisia vaikutuksia ei voida enää jälkikäteen estää ja vaikutukset voivat olla hallitsemattomia. Vaikutuksia voi olla myös vaikea havaita, koska ympäristön tilan seurantaa ja tarkkailua ei tehdä riittävän kattavasti mahdollisten vaikutusten havaitsemiseksi.

Vaasan hallinto-oikeus on 27.11.2020 antamassa päätöksessään nro 20/0167/3 ratkaissut ympäristöluvan ja sen muutoksenhaun yhteydessä esille tulleen tapauskohtaisen betonimurskeen jätteen luokittelun päättymistä koskevan asian. Hallinto-oikeus toteaa päätöksessään muun muassa, että valmiin betonimurskeen laadusta sekä sen käyttökohteista asiassa saatu selvitys huomioon ottaen kyse ei ole aineesta tai esineestä, joka vastaisi laadultaan neitseellistä luonnonmateriaalia. Erityisesti betonimurskeen pH on korkea. Hakemuksen perusteella betonimurskeen hyödyntämisessä maarakentamisessa on murskeen laadusta johtuvia rajoituksia. Asiassa saadun selvityksen perusteella ei siten voida varmistua siitä, että betonimurskeen käyttö ei kokonaisuutena arvioiden voisi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle sen tulevissa mahdollisissa käyttökohteissa. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että mikäli jonkin aineen tai esineen katsottaisiin lakanneen olemasta jätettä, ei sitä koskien tällöin voitaisi antaa käyttöä koskevia rajoituksia.

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan jätteen luokittelun päätymistä koskevassa asetusehdotuksessa ehdotetut murskeen käyttökriteerit eivät riittävästi varmista, että murskeen käyttö ei voisi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle sen tulevissa mahdollisissa käyttökohteissa. Uudenmaan ELY-keskus esittää, että murskeen tuotekehitystä jatketaan selvittämällä, onko materiaali mahdollista esimerkiksi käsitellä jo valmistusvaiheessa siten, että se vastaa ympäristövaikutuksiltaan enemmän neitseellistä kiviainesta.

Kommentit pykäliin

1 § Tarkoitus

-

2 § Soveltamisala

Uudenmaan ELY-keskus esittää, että lainvalmistelussa pohditaan ja huomioidaan, ohjaako säädöksen sanamuoto "jolla on ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:ssä tarkoitettu ympäristölupa betonijätteen murskaustoimintaan" riittävällä tavalla siihen, että asetusta sovelletaan toimijaan, joka valmistaa betonimursketta asianmukaisella murskaus- ja seulontalaitteistolla laitospaikoissa olosuhteissa. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että asetusta ei tulisi voida soveltaa toimintaan, jossa

betonimursketta valmistetaan esimerkiksi rakennusten purkupaikoilla käytettävillä kauhamurskaimilla. Säädöksen sanamuoto ei saisi aiheuttaa tulkintaepäselvyyttä sen suhteen, pidetäänkö purkujätteen paloittelua ja pienennystä kauhamurskaimilla asetuksen tarkoittamana murskaamisena. Uudenmaan ELY-keskus esittää, että säädöksen sanamuotoa tarkennetaan siten, että säädöksessä edellytetään betonimursketta valmistettavan laitospöytäolosuhteissa asianmukaisella murskaus- ja seulontalaitteistolla.

Betoniasemien ja betonituotetehtaiden ympäristönsuojeluvaatimuksia koskevan asetuksen (VNA 858/2018) mukaan kyseisillä, ympäristönsuojelulain mukaiseen rekisteröintimenettelyyn kuuluvilla laitoksilla voisi murskata ylijäämäbetonia meluilmoitusmenettelyn nojalla. Tällaisilla laitoksilla betonimurskeen valmistaminen ei kuuluisi siten tämän asetuksen soveltamisalaan.

3 § Määritelmät

Määritelmiin tulee lisätä, mitä tarkoitetaan asetusluonnoksen liitteen 1 taulu-kon 1 huomautuksessa mainitulla neutseellisellä betonilla tai kemialliselta laadultaan neutseellisellä betonilla sekä neutseelliseen betoniin kuulumattomilla kemikaaleilla.

4 § Betonimursketta koskevat arviointiperusteet

Säädöksen mukaan hyödyntämistoimen läpikäynyt betonimurske lakkaa olemasta jätettä, kun luovutettaessa se valmistajalta markkinoille kaikki säädöksessä mainitut vaatimukset täyttyvät. Nykyisessä tilanteessa esimerkiksi maarakennustarkoitukseen valmistettavan betonimurskeen valmistajat ovat usein myös murskeen jatkokäyttäjiä ja monet purkualan toiminnanharjoittajat hankkivat alueita käsittelemänsä purkujätteen sijoituspaikoiksi. Mursketta siten valmistetaan usein myös toiminnanharjoittajan omaan käyttöön tai luovutetaan toiselle osapuolelle ilmaiseksi, eikä sitä aina luovuteta markkinoille.

Uudenmaan ELY-keskus esittää, että lainvalmistelussa pohditaan ja huomioidaan, voiko säädöksen muotoilu aiheuttaa tulkintaepäselvyyksiä betonimurskeen valmistajan/käyttäjän ja ympäristönsuojeluviranomaisen sekä tuotteen käyttöä valvovan viranomaisen välillä. Epäselvyys voisi aiheutua vaikkapa siitä, katsotaanko asetusta sovellettavan betonimurskeeseen, jota ei luovuteta markkinoille tai tuleeko säädöksen vaatimuksia noudattaa tällaiseen käyttöön valmistettavan murskeen osalta.

5 § Laadunhallinta

Asetusluonnoksen perusteella on epäselvää, kenelle betonimurskeen valmistaja vastaa siitä, että valmistajan laadunvarmistusjärjestelmän vaatimus-tenmukaisuus on vahvistettu säädöksen mukaisesti riippumattoman osapuolen toimesta. Tieto laadunvarmistusjärjestelmän vahvistamisesta tai vahvistamatta jättämisestä tulee saattaa tuotesääntelyn valvontaa tekeville viranomaisille sekä ympäristönsuojeluviranomaiselle.

6 § Vaatimustenmukaisuusilmoitus

Vaatimustenmukaisuusilmoituksen ja sen sisältövaatimusten valvominen kuuluvat kaiketi tuotesääntelyn valvontaan, jota koskevia viranomaisrooleja ja vastuita on selvennettävä

asetuksessa. Säädeksestä saa käsityksen, että ympäristönsuojelun valvontaviranomainen tekisi vaatimustenmukaisuusilmoituksen sisältövaatimusten ja siten myös tuotelainsäädännön valvontaa.

7 § Ilmoitusvelvollisuus

Asetuksen vaatimukset täyttävää betonimursketta ei enää pidettäisi jätteenä, jolloin sen vastaavasti tulisi täyttää kyseessä olevaan käyttötarkoitukseen käytettävää tuotetta koskevat tuotelainsäädännön ja standardien vaatimukset. Asetusluonnoksen perustelumuistion mukaan vaatimusten mukaisen betonimurskeen jatkokäyttöön ei sovellettaisi ympäristönsuojelulainsäädäntöä, vaan siihen sovellettaisiin sovellettavaa tuotesääntelyä. Tämä vähentäisi ympäristönsuojelun valvontaviranomaisten työmäärää betonimurskeen käytön osalta, mutta vastaavasti siirtäisi valvonnan painopistettä tuotevalvontaan. Säännöksessä (7 §) kuitenkin esitetään, että valmistaja ilmoittaisi tuotesäännösten piiriin siirtymisestään ympäristönsuojeluviranomaiselle. Säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään, että valvontaviranomainen voisi ilmoituksen saatuaan harkita ympäristönsuojelulain mukaisesti, onko toiminnan ympäristölupaa tarpeen muuttaa. Yleisesti ottaen jätteen käsittelyn ympäristöluvista ei ole tuotteiden valmistamista tai esimerkiksi varastointia koskevia lupamääräyksiä. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan betonimurskeen valmistajan siirtyessä noudattamaan tuotesäännöksiä, tulee valmistajan ilmoittaa asiasta myös tuotesäännösten valvontaa tekeväälle viranomaiselle. Lisäksi asetukseen on selkeytettävä, mitkä asiat kuuluvat ympäristönsuojelun valvontaviranomaisen valvottavaksi ja mitä seikkoja tuotteiden valmistukseen liittyen on ajateltu otettavaksi huomioon ympäristöluvassa.

Lainvalmistelussa on hyvä ottaa myös huomioon, että jos betonimurske muuttuu lainmuutoksen myötä jätteestä tuotteeksi, sen varastointia koskevia lupamääräyksiä ei välttämättä enää sovellettaisi, vaikka materiaalin haitalliset ominaisuudet eivät olisi muuttuneet olennaisesti, koska jätteen käsittelyn ympäristöluvista ei tyypillisesti ole annettu lupamääräyksiä tai säädelty muutoin esimerkiksi tuotteiden varastoinnin määriä tai muita edellytyksiä.

Asetusluonnoksen mukaan, jos vaaditut arviointiperusteet eivät täyttyisi kaikilta osin, betonimursketta olisi edelleen pidettävä jätteenä. Ympäristönsuojelun valvontaviranomaisen vastuulle kuuluisi kaiketi edelleen valvontakohteessa muodostuvien jätteiden jätelain (646/2011) mukaisten velvoitteiden valvonta. Uudenmaan ELY-keskukselle on epäselvää, minkä viranomaisen valvontavastuulle kuuluu sen valvominen ja mahdollinen selvittäminen, ovatko valmistetut murskeet laitoksella tuotteita vai jätteitä. Lisäksi ELY-keskukselle on epäselvää, minkä viranomaisen valvontavastuulle kuuluu selvittää epäselviä tilanteita, jolloin ei tiedetä, onko maarakennuskohteessa käytetty tuotteena vai jätteenä markkinoille tai hyödyntämiskohteeseen saatettua betonimursketta. Minkälainen rooli tuotesäännösten valvontaa tekevällä viranomaisella on edellä mainituissa tilanteissa? Entä minkälainen osoittamisvelvollisuus betonimurskeen valmistajalla on ympäristönsuojeluviranomaisille siitä, kumpaan kategoriaan valmistettu murske kuuluu?

Ympäristönsuojelulain- ja jätelain valvominen edellyttää, että ympäristönsuojeluviranomaisella on tieto ja mahdollisuudet varmistua siitä, mikä materiaali ympäristöluvan valvontakohteessa ja toisaalta materiaalin käyttökohteessa on jätettä.

-

Kommentit liitteisiin

Liite 1. Betonimurskeen jätteeksi luokittelun päättymistä koskevat arviointiperusteet

B)

Uudenmaan ELY-keskus esittää, että asetuksen kriteerit betonijätteen vastaanotolle, esikäsittelylle ja käsittelylle määritetään siten, että kriteerien mukaisesti laitosmaisessa käsittelyssä betonimurskeesta on mahdollista valmistaa ehdotettuja kriteerejä puhtaampaa ja muita maarakennusmateriaaleja lähemmin vastaavaa mursketta.

C)

Jakson 1 kohdassa säädettäisiin käyttötarkoituksista betonimurskeelle, jon-ka syöttöpanoksena olisi käytetty ainoastaan käyttämättömistä betonista peräisin olevaa betonijätettä. Sitä voitaisiin käyttää 1 kohdan a alakohdan mukaisesti kiviaineksena talonrakentamisessa, maarakentamisessa ja viherrakentamisessa ja valmisbetonin ja betonituotteiden valmistuksessa. Asetusluonnoksen mukaan käyttämättömistä betonista valmistetun betonimurskeen ei tarvitsisi maa- tai viherrakentamiskäytössä täyttää asetuksen taulukon 2 mukaisia haitallisten aineiden liukoisuus- ja pitoisuuskriteerejä, vaikka asetuksen perustelumuiiston mukaan haitta-ainekriteerit on asetettu riskiperusteisiin viitearvoihin ja pohjaveden suojeluun perustuen. Perustelumuiiston mukaan lisäksi näyttäisi tarkoituksena olleen, että metallien liukoisuudet tulisi määrittää kaikista betonimurskeista riippumatta niiden valmistukseen käytettyjen jätteiden alkuperästä. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan liitteen 1 kohtaa C on korjattava ja muutettava siten, että kaikesta maa- ja viherrakentamisessa käytettävästä betonimurskeesta alkuperästä riippumatta tulee määrittää kaikki taulukossa 2 mainitut metallit, anionit ja orgaaniset yhdisteet ja murskeen tulee täyttää niille annetut raja-arvot.

Jakson C kohdan 3 alakohdan a mukaan käytetystä betonista peräisin olevaa betonijätettä saisi käyttää talon- ja maarakentamiseen, mutta ei viherrakentamiseen. Perustelumuiustioluonnoksessa todetaan, että tällainen murske soveltuisi talonrakentamiseen tai maarakentamiseen, jossa mursketta käytetään lähes poikkeuksetta peitettävässä tai päällystettävässä rakenteessa. Tällaisen betonimurskeen käyttöä suojaamattomissa rakenteissa ei kuitenkaan rajoiteta asetusluonnoksessa. Uudenmaan ELY-keskuksen valvontakokemuksen mukaan betonimurskeen tarjonta suojaamattomaksi ajateltuihin maarakennuskohteisiin on tavallista ja runsasta. Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan käytetystä betonista valmistetun betonimurskeen epäpuhtauskriteerit tulee ensisijaisesti harkita uudelleen. Jos epäpuhtauskriteerit pidetään nyt ehdotetun mukaisina, betonimurskeen käyttö tulee rajoittaa vain suojattuihin rakenteisiin.

Taulukko 3

Asetusehdotuksen kriteerien mukaan valmistettava betonimurske voisi sisältää yhden painoprosentin purkujätteistä peräisin olevia kellumattomia epä-puhtauksia, mikä tarkoittaa esimerkiksi 100 tonnia puu-, metalli- ja muovi-kappaleita 10 000 tonnin murske-erää kohden. Uudenmaan ELY-keskuksen ns. MARA-asetuksen (VNA 843/2017) noudattamisen jälkivalvonnassa on havaittu, että MARA-asetuksen mukaisesti sallitun määrän epäpuhtauksia sisältävän betonimurskeen hyödyntäminen maarakentamisessa on usein herättänyt alueiden käyttäjien epäilyksiä luvattomasta jätteen sijoittamisesta, kun hyödyntämisessä on laiminlyöty MARA-asetuksen mukaiset peittämis- tai päällystämiskaavat. Jätteen luokittelun päättymistä koskevan ase-tusluonnoksen mukaisesti roskaa sisältävää mursketta voisi käyttää maarakentamisessa ilman vastaavia suojaamisedellytyksiä ja vaikkapa pienvesikohteiden välittömässä läheisyydessä.

Asetusehdotuksen kriteerien mukaan toimittuna tuotteena markkinoille saatettava betonimurske ei olisi kohtuullisin menetelmin erotettavissa rakennusten purkupaikalla valmistettavasta epäpuhtauksia sisältävästä betonimurskeesta. Viranomaisilla ja betonimursketuotteen ostajalla tulee olla kohtuulliset keinot varmistua siitä, että maarakentamiseen on toimitettu tuotteen lainsäädännölliset vaatimukset täyttävää materiaalia. Jo nykyisin purkubetonin käsittelijät markkinoivat valmistamaansa betonimursketta tuotteena. Käytännössä sekä materiaalin ostajan että viranomaisten luotettava keino erottaa tuotteen vaatimukset täyttävä murske jätteenä pidettävästä murskeesta olisi vain edustava näytteenotto käytetystä materiaalista. ELY-keskus arvioi, että ennakoivallisen prosessin poistaminen betonimurskeen maarakennuskäytöstä lisää betonimurskeen käytön jälkivalvontaa ja selvitystarvetta sille, onko maarakennuskohteessa käytetty tuotteena vai jätteenä pidettävää betonimursketta. Asetusehdotuksen voi arvioida täten vaikeuttavan jätteen käytön valvontaa, mikä kuuluisi kuitenkin ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle. Lisäksi tällöin ympäristönsuojeluviranomainen joutuisi tosiasiasa tekemään myös tuotesääntelyn valvontaa.

Uudenmaan ELY-keskuksen MARA-asetuksen valvonnan yhteydessä on havaittu, että purkupaikoilla betonimursketta maarakennuskäyttöön valmistavilla toimijoilla on paine saada siirrettyä valmistettu murske mahdollisimman nopeasti purkupaikalta suoraan lopulliseen maarakennuskohteeseen. Valvonnassa eniten laiminlyöntejä MARA-asetuksen noudattamisessa on havaittu tapauksissa, joissa hyödynnettävänä materiaalina on ollut purkupaikalla valmistettu betonimurske, ja maarakentajana hyödyntämiskohteessa on toiminut jätteen tuottaja. Ympäristönsuojelun yleisen edun näkökulmasta voi olla riskialtista, jos purkupaikoilla valmistettua mahdollisesti merkittäviä määriä haitallisia aineita sisältävää betonimursketta ei erota kohtuullisin yksinkertaisin menetelmin tuotteena markkinoille saatettavasta betonimurskeesta.

Tuotteena markkinoille saatettavan betonimurskeen epäpuhtauskriteeriä asetettaessa tulisi verrata materiaalia maarakennuskäyttöön tuotettavan neutraalin kiviaineksen sisältämiin epäpuhtauksiin. Uudenmaan ELY-keskus on valvonnassaan havainnut, että rakennusten purkubetonista on tavallisilla laitosmaisilla käsittelymenetelmillä mahdollista valmistaa hyvin vähän tai lähes ei ollenkaan epäpuhtauksia sisältävää betonimursketta, joka on myös silminnähtävien erotettavissa rakennusten purkupaikoilla valmistettavasta epäpuhtauksia sisältävästä betonimurskeesta. Edellä esitettyihin seikkoihin viitaten Uudenmaan ELY-keskus esittää, että tuotteena markkinoille

saatettavan betonimurskeen epäpuhtauskriteerit harkitaan uudelleen siten, että valmiissa betonimursketuotteessa ei ole silmin nähden helposti erotettavia ja lajittuvia epäpuhtauksia. Jos epäpuhtauskriteerejä ei muuteta edellä esitetyn mukaisesti, ELY-keskuksen näkemyksen mukaan betonimursketta tulisi sallitaan käytettäväksi maarakentamiskäyttötarkoituksessa vain suojatuissa (peitetty/päällystetty) rakenteissa.

Taulukko 4

Asetuksen liitteen 1 taulukossa 4 on annettu menetelmä liukoisen orgaanisen hiilen (DOC) määrittämiseksi, mutta asetuksessa ei velvoiteta liukoista orgaanista hiiltä määritettäväksi valmistettavasta betonimurskeesta.

Liite 2. Laadunvarmistusjärjestelmän sisältövaatimukset

-

Liite 3. Vaatimustenmukaisuusilmoituksen sisältövaatimukset

Uudenmaan ELY-keskukselle on epäselvää, mikä taho valvoo, että tuotteeksi valmistettua betonimursketta käytetään vaatimustenmukaisuusilmoituksessa mainittuja edellytyksiä noudattaen, ja minkälaisia vastuita tuotteen käyttäjän pitäisi ymmärtää liittyvän siihen, että tuotteen läpi suotautuvan veden pH on noin 11.

Tuotteena käytettävän betonimurskeen tulisi olla ominaisuuksiltaan neitseellistä maarakentamiseen käytettävää kiviainesta vastaavaa haitatonta materiaalia, jota voi käyttää maarakentamisessa ilman erityisiä rajoitteita. Murske tulisi siten jo valmistusvaiheessa saattaa sellaiseksi, ettei siitä aiheudu käytössä haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Laadultaan asetusehdotuksen mukaisen betonimurskeen käyttöä ei tule Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan sallia liitteessä 3 ehdotetun lisäksi arseenivyojhykkeillä, eikä vesistöjen tai vesiuomien rannoilla ja veden kanssa kosketuksissa olevissa rakenteissa, kuten laiturirakenteissa ja tiepenkereissä. Lisäksi asetusehdotuksen mukaisen murskeen käyttöä ei tule sallia suojaamattomissa maa-rakenteissa. Vastuut pH-vaikutusten huomioon ottamisesta tulee kirjata vaatimustenmukaisuusilmoitukseen.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että vaatimustenmukaisuusilmoitukseen on lisättävä tieto siitä, onko betonimurskeen valmistajan laadunvarmistusjärjestelmän vaatimustenmukaisuus vahvistettu riippumattoman osapuolen toimesta, kuten asetuksen 5 §:ssä ehdotetaan.

Juvankoski Annastiina

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus - Ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue